

104846

å være begge deler av en møtende sirkel...» (Aftenposten 14.10.).

Allerede i oktober 1923 sendte venstreopposisjonen i det russiske kommunistpartiet sitt dokument, De 46s plattform, til det Stalin-dominerte politbyrået. I 1927 kom den samlede opposisjonens plattform, bestående av Trotskij, Kamenjev og Sinovjev. Historikeren Dmitri Volkongonow hevder i sitt siste verk, Trotskij-biografien, at antall opposisjonelle partimedlemmer var på mellom 7000 og 8000.

Disse folkene ble for det meste plassert i GULag-systemet. Noen gjorde knefall for Stalins apparat og kom tilbake, men storparten forsvant i isødet og på tundraen. En overlevende, Anton Ciliga, har skrevet en tykk bok («A Russian enigma») om livet i leirene blant skolerte sosialister, anarkister, trotskister og marxister.

Tusenvis av tyske kommunister, medlemmer av Kommunistische Partei Deutschland, flyktet fra det nazistiske Tyskland til Sovjetunionen. Nestoren av historikerne i dagens Tyskland, Hermann Weber, som har gjort dette temaet til sin spesialitet, skriver i boken «Hvite flekker i historien» at av disse ble adskillige tusen sperret inne og flere hundre myrdet. Når Weber sammenligner den skjebne som tilkom lederne av KPD under Hitler og Stalin, drar han den konklusjon at behandlingen under Stalin på mange måter ble verre: Folk som hadde kjempet mot nazismen i årevis ble beskyldt for å være Gestapo-agenter.

Weber skriver: «Av 43 medlemmer og kandidater av politbyrået i perioden mellom 1920 og 1933, falt flere som offer for den stalinistiske utrenskningen enn for Hitlers terror.»

Ved inngåelsen av Hitler-Stalinpakten sendte Stalin-regimet ca. 200 håndplukkede, kjente tyske kommunister tilbake til de nazistiske konsentrasjonsleirene som et lite bevis på evig hengivenhet.

Om man nå – som Hagtvet og mange andre skribenter gjør – setter likhetstegn mellom kommunisme og stalinisme, hvilket ord, hvilken term, skal man da anvende på kommunistene som falt som offer for stalinismen? Det samme skjedde i Kina: Ikke før var Mao-stalinistene kommet til makten, før de i en razzia arresterte alle opposisjonelle kommunister og sendte dem til LAOGAI, det kinesiske GULag.

Roy Medvedjev forsøker fortvilet i en artikkel i Guardian Weekly 17.10. å bekjempe de vestlige mytene om det som nå skjer i Russland. Han fremholder at Jeltsin og de som var hans nærmeste medarbeidere, ikke bare var tidligere medlemmer av kommunistpartiet; de innehadde også høye poster innen partihierarkiet. Et parti tvers igjennom preget av stalinismens antidemokratiske tradisjon. Det er ikke noe særegent for Rutskoj og Khasbulatov. «I dagens Russland har praktisk talt alle demokratiske institusjoner opphørt å eksistere,» skriver Medvedjev.

Hva slags ord skal man sette på dette da, Hagtvet? Demokratiets diktatur? Gammelkommunistens demokrati?

## Russlands kommunister

# Hagtvets historiesyn

Av Jan Hårstad, Oslo

Det som forundrer meg med Bernt Hagtvets historieanalyser – mannen er professor i statsvitenskap – er deres terminologiske firkantethet og bastante modeller for tenkning. «Gammelkommunisme», «sovjetisk kommunisme» og «kommunisme» – alt blandes sammen i en eneste stor grøt med «fascismen» som en slags kanel oppå: «Kommunismen og fascismen synes nå